

نقش تربیتی زن در مقابله با انحرافات اخلاقی شوهر

استاد راهنما: فریبا فخرایی

مهناز وطن خواه، مه‌ری سادات میرافضلی،

مدرسه علمیه فاطمیه (س) نجف آباد استان اصفهان

چکیده

انحرافات اخلاقی یکی از مسائل مهم روز در دنیا به شمار می‌رود و جامعه ما هم به علت گسترش ارتباطات و وسایل ارتباط جمعی تا حدی دچار این معضل اجتماعی می‌باشد. از آنجایی که خانواده یک نهاد کوچک اجتماعی است امکان این هست که این انحرافات از خانواده‌ها نشأت بگیرد لذا زن به عنوان یک رکن مهم در خانواده می‌تواند در برابر این انحرافات اخلاقی تأثیرگذار باشد. زن به عنوان همسر در خانواده با رعایت ابراز محبت، استقبال از شوهر هنگام وارد شدن به منزل و بدرقه او، پاسخ دادن به نیازهای طبیعی همسر، رعایت حیا در مقابل نامحرم و کنار گذاشتن هرگونه کم‌رویی و حیا در مقابل او، هم‌چنین باتقوا مداری و پرهیز از محرّمات، پرهیز از سوءظن نسبت به شوهر، می‌تواند محیطی برای تأمین نیازهای عاطفی، جنسی و اخلاقی همسرش ایجاد نماید و در این زمینه تأثیرگذار باشد.

کلید واژه‌ها: انحرافات اخلاقی، بانوان، تربیت، خانواده، شوهر

مقدمه

خانواده واحد کوچک اجتماعی است که با پیمان ازدواج زن و مرد آغاز میشود و با تولد فرزندان، توسعه و استحکام می یابد. نهاد خانواده مهم ترین و بنیادی ترین بستر برای تربیت اخلاقی و درونی سازی فضایل اخلاقی است. تربیت انسان های بزرگ، توسط پدران و مادرانی انجام گرفته که در این کانون نورانی به انجام وظیفه پرداخته اند. واحد کوچک خانواده تربیت انسان ها را از بعد اخلاقی، روحی و اجتماعی عهده دار است که در حفظ این کانون زنان نقش کلیدی دارند. در واقع زن اولین مربی جامعه است با قدرتی که خدا در وجودش نهاده میتواند از طریق نفوذ در قلب شوهرش و محبت به او به زندگی آرامش دهد. از آنجایی که گاهی در خانواده افراد بنابر مشکلاتی از مسیر اصلی خارج شده و دچار انحراف می شوند و به کارهای ناشایست روی می آورند، زن به عنوان همسر تقریباً با راهکارهایی می تواند با آن انحرافات مقابله کند. بر این اساس محقق بر آن شد به منظور آشنا کردن زنان به نقش خود در خانواده و پیشگیری از انحرافات اخلاقی و داشتن یک زندگی سرشار از صمیمیت و محبت به دور از انحرافات اخلاقی به بررسی نقش تربیتی زنان در مقابله با این انحرافات بپردازد.

پژوهش هایی که در این ارتباط بودند:

پایان نامه ی انحرافات اجتماعی و نقش زن در مقابله با آن، از سید محمد حسینی که در ۲۰ تیر ماه ۱۳۸۹ از دانشگاه تهران ارائه شده است که در این تحقیق بیان شده که انحرافات اجتماعی چیست و بنا به دلایلی نوجوانان و جوانان در این دام افتاده اند با توجه به اهمیت این مسأله نقش زنان را در جلوگیری از گسترش آن ذکر کرده است.

مقاله ی نقش زن در آرامش خانواده، از حدیثه امانی، علوم اجتماعی: طهورا، تابستان ۱۳۹۰، شماره ۹، از صفحه ۶۱ تا ۸۴، پایگاه مجلات تخصصی نور، در این تحقیق به نقش زن در خانواده از دیدگاه قرآن پرداخته شده و عوامل آرامش در محیط خانواده بررسی شده است.

با توجه به تحقیقات ذکر شده به دست می آید هیچ یک به نقش زنان در مقابله با انحرافات اخلاقی در خانواده نپرداخته است، لذا این پژوهش در صدد است که نقش خاص بانوان را در مقابله با انحرافات اخلاقی بررسی نماید.

مفهوم شناسی:

خانواده : خانواده واحد کوچک اجتماعی است که با پیمان ازدواج زن و مرد آغاز می شود و با تولد فرزندان توسعه و استحکام می یابد. (جوادی آملی، ۱۳۹۲، ص ۲۵)

زن: انسان ماده، مقابل مرد، و نیز جفت مرد که به عربی زوجه می گویند. (عمید، ص ۵۶۲) زن اولین مربی جامعه است. در دامان اوست که کودک مهر و محبت و صفا و صمیمیت را می آموزد و به خود می بالد و شکوفا می شود و انسان های بزرگ پیدا می شوند، از دامان اوست که سازندگان جامعه پا به اجتماع می گذارند و سعادت بر می خیزد. (جوادی آملی، ۱۳۸۱، ص ۲۵۱)

انحراف:

در لغت عبارت است از: خم شدن، کج شدن، کج رفتن، اریب رفتن. (معین، ۱۳۸۱، ص ۱۲۸)

در اصطلاح انحراف عبارت است از شکستن، نادیده گرفتن ضوابط اخلاقی جامعه و نوعی دوری از راه اصلی و سرپیچی و تخلف از ارزش های موجود جامعه. (قائمی، ۱۳۶۴، ص ۳۲)

اخلاق:

خلق و خوی. (معین، ۱۳۸۱، ص ۵۶)

اخلاق بر وزن افعال کلمه ای عربی و جمع واژه خلق است. خلق به ویژگی های نفس انسان گفته می شود، همان گونه که خلق به صفات بدن گفته می شود. اخلاق یعنی صفات نفسانی انسان. هرگاه گفته شود که شخصی دارای اخلاق نیکوست، منظور این است که صفات نفسانی او نیکوست. (خانی، ۱۳۷۹، ص ۱۵)

انحراف اخلاقی:

عدم پای بندی به اصول اخلاقی و دست زدن به کارهای ناشایست را انحراف اخلاقی گویند.

(قائمی، ۱۳۶۴، ص ۳۲)

تربیت:

تربیت در لغت به معنی پروردن، پروراندن، پرورش و آداب و اخلاق را به کسی آموختن است. (معین، ۱۳۸۱، ج ۳، ص ۲۷۹) و تربیت در اصطلاح دینی به معنای رشد و نمو و پرورش دادن، هدایت کردن و رساندن فرد به بلوغ و ادراک عقلی و حد تشخیص و تمییز حق از باطل است. (امینی، ۱۳۸۸، ص ۸۹) و هم چنین در اصطلاحی دیگر به معنای به فعلیت در آوردن استعدادها درونی که در شیئی هست، می داند. (مطهری، ۱۳۷۳، ص ۳۳)

نقش:

نقش، خطوط و علائمی که شبیه کسی یا چیزی یا جایی بر سطحی ایجاد می کنند، صورت؛ شکل؛ تصویر، عملکرد؛ کارکرد؛ جنس؛ ذات. (انوری، ۱۳۸۶، ص ۱۲۶۷)

از دیدگاه اسلام زن در خانواده نقش محوری و مهمی را بر عهده دارد. که نقش حیاتی او در تربیت نسل، سامان بخشی به فکر و اعصاب افراد خانواده، به عنوان کارگردانی توانمند که مبدأ تحولات در سرشت و سرنوشت ها می باشد، واضح و آشکار است. پس ایجاد کانون گرم بر پایه مؤدت و رحمت به دور از خشونت، غضب، تمایلات و خواسته های نفسانی از جانب مرد و زن لازم می باشد. اما گاهی دیده می شود که مردان دچار انحرافات اخلاقی می شوند و از آنجا که زن می تواند در مقابله با انحرافات همسر موثر باشد، به نقش زن در سه بعد عاطفی، جنسی، اخلاقی در مقابله انحرافات اخلاقی مرد پرداخته می شود.

۱- نقش زن در بعد عاطفی

۱-۱- ابراز محبت

همه انسان ها تشنه دوستی و محبت هستند و دوست دارند که محبوب دیگران باشند. دل انسان به محبت زنده است. کسی که بداند محبوب دیگران نیست خود را بی کس و تنها می شمارد و همواره پژمرده و افسرده است. مرد هم از این احساس غریزی به دور نیست. او نیز تشنه عشق و محبت است. او شریک زندگی و مونس دایمی و غم خوار واقعی زن است، زن باید قدر او را بداند و از صمیم قلب دوستش بدارد اگر مرد را دوست داشته باشد، مرد هم به زن علاقه مند خواهد شد، ولی اگر همسر بداند که دوستش ندارد، از زن دل سرد می شود، به زندگی و کسب و کار بی علاقه می گردد، گرفتار پریشانی و بیماری های روانی می شود، از خانه و زندگی فرار می کند و در میدان زندگی سرگردان می گردد و ممکن است از ناچاری به مراکز فساد پناه ببرد و به انحراف کشیده شود.

چنین شخصی با خود فکر می کند که چرا باید زحمت بکشم و حاصل دست رنجم را به افرادی تقدیم کنم که دوستم ندارند. بهتر است دنبال عیاشی و خوش گذرانی بروم و برای خود دوستان واقعی پیدا کنم. بنابراین بانو خانه باید رشته محبت را به گردن شوهرش بیندازد و بدین وسیله او را به سوی خانه و خانواده جذب کند، او ممکن است همسرش را قلباً دوست بدارد، اما این مقدار کافی نیست، بلکه باید آن را به زبان بیاورد و از رفتار و گفتار و حرکات، آثار عشق و علاقه را نمایان کند. چه اشکالی دارد که گاهی بگوید: عزیزم! واقعاً تو را دوست دارم و یا اگر از سفر آمد، لباس نو یا دسته گلی تقدیمش کند و بگوید چه خوب شد که آمدی، دلم برای تنگ شده بود. در غیابش دوستان و خویشان از او تعریف کند و اگر کسی خواست از او بدگویی کند، از همسرش دفاع کند. هر چه بیشتر به او اظهار عشق و علاقه کند، بیش تر به خانم خود علاقه مند می شود و به انحرافات کشیده نمی شود در نتیجه پیوند زناشویی آنها مستحکم تر شده و خانواده خوشبخت تری خواهند داشت. (امینی، ۱۳۷۸، ص ۳۳-۳۲)

نتیجه گیری

خانواده کوچکترین واحد اجتماعی است و همچنین قویترین سنگر در برابر مفسد اخلاقی و ناروایی هاست. از طرفی بدون تردید زن دارای نقش اساسی در خانواده می باشد و می تواند تا حدودی در به کمال رساندن افراد خانواده سهیم باشد. آنچه در این پژوهش به آن پرداخته شد نقش زنان در مقابل انحرافات اخلاقی در خانواده است باتوجه به سه بعد بیان شده در بالا زن باید با روانشناسی مرد نیز آشنا باشد، مردان در جامعه، متحمل سختی ها و فشارهایی می شوند که آستانه تحریک پذیری و پرخاشگری آنها را پایین می آورد. افزون بر این، وضعیت هورمونی خاص مردان زمینه بروز برخی رفتارها از جمله برتری طلبی و پرخاشگری را در آنها فراهم و در خانواده نیز سرایت می کند. زن باید این واقعیت روان شناختی مرد را پذیرفته و به نحوی آن را تعدیل کند. تنها به این طریق زنان می توانند مسئولیت مهم حمایت روانی از مردان را در رویارویی با مشکلات ایفا نمایند (امینی، ۱۳۸۸، ص ۵۵) بنابراین یک زن به عنوان همسر با رعایت سه بعد عاطفی، جنسی، اخلاقی و همراه شوهر خود در تمام مراحل ماندن تا حدودی بلکه بیشتر می تواند با انحرافات اخلاقی شوهر خود مقابله کند. و حاصل آن این است که زن به عنوان همسر می تواند در سه بعد عاطفی با ابراز محبت، همراهی همسر، استقبال و بدرقه شوهر و در بعد جنسی با برآورده کردن نیازهای همسرش و در بعد اخلاقی با داشتن تقوا از اینکه خود از محرمات دست بکشد و باخوش اخلاق بودن او و پرهیز از سوء ظن و داشتن صداقت تا حدودی با انحرافات اخلاقی بیان شده شوهر مقابله کند.

فهرست منابع

*قرآن کریم، ترجمه مهدی الهی قمشه ای

*نهج البلاغه، ترجمه: محمد دشتی

منابع فارسی

- ۱- احمد پناهی، علی، همسر داری، چاپ دوم، دفتر نشر معارف، ۱۳۹۱
- ۲- امینی، ابراهیم، تربیت، چاپ پنجم، قم: موسسه بوستان کتاب، ۱۳۸۸
- ۳- _____ همسر داری، چاپ بیست و پنجم، قم: موسسه بوستان کتاب، ۱۳۷۸
- ۴- انوری، حسن، فرهنگ روز سخن، تهران: سخن، ۱۳۸۳
- ۵- _____ فرهنگ فشرده سخن، تهران: سخن، ۱۳۸۲
- ۶- پورعلویه، محمود حسین، نقش مادران در تربیت فرزندان، چاپ دوم، انتشارات جوانان موفق، ۱۳۹۱
- ۷- جوادی آملی، عبدالله، خانواده متعادل و حقوق آن، تحقیق و تدوین: ابراهیم جوانمرد فرخانی، چاپ دوم، مرکز نشر اسراء، ۱۳۹۴
- ۸- _____ تفسیر موضوعی قرآن کریم، مرکز نشر اسراء، ۱۳۸۱
- ۹- جمعی از نویسندگان، همسران همراه سیره خانوادگی همسران علما و بزرگان دین، چاپ سوم، مرکز مدیریت حوزه های علمیه قم، ۱۳۹۷
- ۱۰- داوودی نژاد، مسلم، رازهای تسخیر قلب همسر، چاپ دوازدهم، انتشارات مهر دلدار، ۱۳۹۵
- ۱۱- دهخدا، علی اکبر، لغت نامه، تهران: موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، ۱۳۷۷

- ۱۲-دهنوی، حسین، گلبرگ زندگی، قم:خادم الرضا، ۱۳۹۲
- ۱۳-سالاری فر، محمدرضا، خانواده در نگرش اسلام و روان شناسی، چاپ دهم، انتشارات سمت، ۱۳۹۳
- ۱۴-صفایی، حسین و امامی، اسدالله، مختصر حقوق خانواده، چاپ دوازدهم، تهران: نشر میزان، پاییز ۱۳۷۶
- ۱۵-عمید، حسن، فرهنگ فارسی عمید، چاپ دهم، جاویدان، ۱۳۶۳ ش
- ۱۶-فتحعلی خانی، محمد، آموزه های بنیادین علم اخلاق، قم: مرکز جهانی علوم اسلامی، ۱۳۷۹
- ۱۷-قائمی، علی، آسیب ها و عوارض اجتماعی، ریشه یابی، پیشگیری درمان، تهران: انتشارات امیری ۱۳۶۴
- ۱۸-قائمی، محمد علی، روزی حلال، نورالزهراء، ۱۳۸۸
- ۱۹-قمی، عباس، منتهی الامال، ویراستار حسین استادولی، انتشارات پیام آزادی، چاپ اول، ۱۳۷۲
- ۲۰-معین، محمد، فرهنگ فارسی، چاپ چهارم، تهران: انتشارات سرایش، ۱۳۸۱
- ۲۱-مطهری، مرتضی، تعلیم و تربیت اسلامی، قم: بوستان کتاب، ۱۳۷۳
- ۲۲-وافی، علی، نسیم هدایت، انتشارات شفق، چاپ دوم، ۱۳۹۰
- منابع عربی**
- ۲۳-حر عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، قم: انتشارات ذوی القربی، ۱۳۸۷
- ۲۴-کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، چاپ سوم، تهران: نشر اسوه، ۱۳۷۵
- ۲۵-مجلسی، محمدباقر، بحار الانوار، بیروت: دارالاحیاء التراث العربی، ۱۴۰۳ ق

پایان نامه و مقالات

۲۶- هاشمی، سید حسین، قرآن و نقش تربیتی مادر در خانواده، فصلنامه پژوهش های قرآنی،

سال سیزدهم، شماره ۴۹-۵۰، بهار و تابستان ۱۳۸۶

۲۷- مهدیه، سمیه، پایان نامه محبت در خانواده از دیدگاه قرآن و سنت، مرکز مدیریت حوزه

های علمیه خواهران، مدرسه علمیه فاطمیه نجف آباد، ۱۳۹۱

